

PROJECTPLAN

BOS Middelburg

Bijlage a bij het oplegvel
BOS projectaanvraag Gemeente Middelburg

maart 2006

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
De aanleiding	3
De gewenste koers	3
2. BOS relevante feiten over de gemeente	4
3. Kwalitatieve bevindingen en huidige activiteiten in de gemeente	6
3.1 Huidige projecten en/of activiteiten in de gemeente	6
Modelcomponent voedingsbeleid	6
Modelcomponent gezondheidsbevordering op de werkplek	7
3.2 Wat weten we uit ervaring in de gemeente Middelburg?	7
4. Welke concrete achterstanden kent de gemeente Middelburg?	8
Modelcomponent gezondheidseducatie	8
Modelcomponent gezond en veilig leefklimaat	8
5. Arrangementen voor het BOS project	10
5.1 Thema arrangement Beweegnorm	10
5.2 Thema arrangement overlast	11
De geconstateerde achterstand	11
Activiteit de Boksschool	11
5.3 Thema arrangement pesten	12
5.4 Arrangement samenwerking en afstemming	13
6. Evaluatie methoden BOS periode 2007-2010	14
Thema arrangement bewegingsachterstand bestrijden	14
Thema arrangement overlast bestrijden	14
Arrangement samenwerking en afstemming	14
7. Samenwerking en uitvoering	15
Bijlage 1 De onderbouwing van achterstanden	16
Leeftijdsopbouw in de risicowijken van Middelburg	16
Tabellen Cijfers over sporten (bij 9-10 jarigen) voor Middelburg	16
Tabellen Aantal uren sport per week voor VO 3 leerlingen	17
Tabellen Overlast	19
Tabel Basisschool 9-10 jaar Middelburg: voor overlast of problemen gezorgd	19
Tabel VO 3 Middelburg: voor overlast of problemen gezorgd	20
Pesten: Mate van gepest worden per gemeente,	22
kinderen in groep 6, 2003 (%)	22
Pesten: Pest wel eens iemand anders per gemeente,	23
kinderen in groep 6, 2003 (%)	23
Cijfers over pesten van 9-10-jarigen	24
Bijlage 2 De activiteitenbegroting	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Toelichting: voor personele lasten is een jaarlijkse indexering van 2% toegepast.	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 3 Schema planning en geografische spreiding	26
Bijlage 4 Geraadpleegde bronnen	27

1. Inleiding

De aanleiding

Gezondheidsorganisaties beschouwen scholen als een geschikte setting om jeugd en jongeren op een efficiënte manier te bereiken met preventieve activiteiten rond gezondheidsbevordering. Bijna alle jongeren brengen een groot deel van hun jeugd door op school. Het gaat om de levensfase waarin gezond gedrag wordt geleerd en gevormd tot gewoonten die op latere leeftijd moeilijk te veranderen zijn.

De meeste scholen in Nederland vinden gezondheid ook belangrijk, zo blijkt uit een onderzoek onder scholen (Görts & Jonkers, 2001). Aspecten van gezondheid komen op veel verschillende manieren aan bod: via het lesaanbod, projectonderwijs, werken aan een gezond en veilig schoolklimaat, sporten en bewegen, een verantwoord voedingsaanbod in kantines en automaten, zorg en begeleiding van leerlingen en preventief arbobeleid.

Rondom de school zijn lokaal en regionaal diverse organisaties dan ook actief op het terrein van gezondheid, veiligheid en welzijn. Ook gemeenten hebben aandacht voor kinderen en jongeren en ontwikkelen vanuit diverse sectoren beleid voor deze doelgroep (zoals jeugdbeleid, achterstandsbeleid, onderwijsbeleid, gezondheidsbeleid).

De gewenste koers

De buurt, de school en de sport hebben van oudsher elk hun eigen taken, ook op het gebied van sport en bewegen. In de kern biedt de school lichamelijke opvoeding, de sport organiseert trainingen en wedstrijden en de gemeente biedt sportactiviteiten aan voor speciale doelgroepen. Vanuit het oogpunt van efficiëntie en effectiviteit is het gewenst dat deze actoren meer met elkaar samenwerken.

Bewegmanagement pleit voor **structurele** samenwerking tussen lokale en regionale organisaties voor de setting school, bij voorkeur met één centraal aanspreekpunt voor scholen. Om een beter gezondheidsbeleid en sport en beweegklimaat 'om de hoek' te realiseren, is dus samenwerking tussen alle betrokkenen in de gemeente gewenst (misschien zelfs wel noodzakelijk...). Onderwijs, sport en gemeente staan voor de uitdaging duidelijke afspraken te maken over de regie en de onderlinge afstemming rondom gezondheidsbevordering. Op die manier wordt de jeugd geactiveerd tot een gezonde leefstijl en duurzame sport- en bewegingsparticipatie. De gewenste samenwerking is gericht op een 'win-win-situatie' van alle betrokken partijen. Zo wordt gebruik gemaakt van elkaars competenties, zodat er duidelijke en duurzame effecten zullen ontstaan van interventies die worden gedaan¹. Bewegmanagement biedt ook sportverenigingen de mogelijkheid om de samenwerking met het onderwijs en de buurt te intensiveren en hun aanbod beter af te stemmen.

Dus: wanneer de betrokken organisaties rond bewegmanagement meer op elkaar afgestemd beleid voeren ter verbetering van een gezonde leefstijl en het sport- en bewegingsklimaat in de gemeente, zullen de effecten daarvan op korte termijn merkbaar worden. Een forse aanzet hiertoe wordt reeds gegeven onder andere via de Breedtesportimpuls Middelburg in Beweging 2004-2009, maar daar willen we in de periode 2007-2011 nog meer kracht aan toekennen via de BOS impuls.

¹ Bewegmanagement de aanpak Leidraad voor structurele samenwerking in BOS op uitvoeringsniveau. Amsterdam, november 2004

2. BOS relevante feiten over de gemeente

- Middelburg vormt samen met Vlissingen het stedelijk hart van Walcheren. Doordat het tevens de hoofdstad is van de provincie Zeeland en het bestuurlijk centrum binnen haar grenzen heeft, staat Middelburg bekend als een ambtenarenstad.
- In Middelburg wonen per 1 januari 2005 46.588 mensen. Daarvan 8.707 kinderen in de leeftijd van 4 - 19 jaar. Middelburg heeft 20 scholen voor basisonderwijs, die samen 4.529 leerlingen hebben. Daarnaast kent Middelburg 4 scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs, met in totaal 621 leerlingen. Het stadsgewest Middelburg-Vlissingen heeft voorts 4 scholen(gemeenschappen) voor voortgezet onderwijs (5.618 leerlingen), 1 regionaal opleidingscentrum (ROC) voor middelbaar beroepsonderwijs (8.553 leerlingen), 1 instelling voor hoger beroepsonderwijs (Hogeschool Zeeland, 3.332 leerlingen) en de Zeeuwse Muziekschool (1.338 leerlingen). Tot slot zijn er in het stadsgewest 11 peuterspeelzalen (ongeveer 580 peuters) en 10 kinderdagverblijven (325 kinderen). Verder zijn er in de gemeente Middelburg voor kinderen van 0-12 jaar per leeftijdscategorie buitenschoolse opvang, gastouderopvang, huis- en thuisopvang aanwezig.
- Net als veel andere gemeenten heeft de gemeente Middelburg de afgelopen 10 jaar een omslag gemaakt in haar welzijnsbeleid. In dat proces groeit het oorspronkelijke 'welzijnsbeleid' uit naar het veel bredere 'stedelijk sociaal beleid'. Het stedelijk sociaal beleid overkoepelt de sectoren welzijn, volksgezondheid, openbare orde en veiligheid, onderwijs, cultuur, wijkbeheer en sport. In 2001 is een uitgebreide inventarisatie gemaakt van de sociale infrastructuur van Middelburg aan de hand van thema's². In het huidige sociale beleid in Middelburg staan vijf thema's centraal met daarbij behorende strategische projecten:
 - klaar voor de vergrijzing: *De woonservicezone*
 - Middelburg in balans: jeugdagenda: *Vizier op jeugd*
 - niet van school zonder diploma: *De brede school*
 - werken aan werk en inkomen: *Buurtbedrijvigheid*
 - werken aan leefbaarheid en veiligheid: *Veilige linten*
 - Deze thema's zijn verder uitgewerkt in 'groeiboeken'.
- De belangrijkste structurele dragers voor sociale samenhang in Middelburg zijn de verenigingen. Daar ontmoeten bewoners elkaar, ondernemen activiteiten met elkaar en zorgen dat het bruist in de stadsdelen. Het vormt de kern van de 'civil society'. Het is maatschappelijk kapitaal dat vooral in de vorm van vrijwilligerswerk wordt ingezet. Middelburg kent een omvangrijk verenigingsleven. In de gemeente zijn 288 verenigingen actief, waarvan 37% op het gebied van welzijn, 26% op het gebied van sport en 15% op het gebied van cultuur.

² Deze thema's zijn: Vrije tijd, Minderheden, Jongeren, Onderwijs, Ouderen, Gezondheidszorg, Gehandicapten, Werkgelegenheid, Werkloosheid en minimabeleid, Veiligheid, Wonen, Woonomgeving en Leefbaarheid.

- Bewoners (ook kinderen en jongeren) worden nauw betrokken bij de ontwikkeling van en de leefbaarheid in hun wijk³ in de vorm van 'Wijkaanpak'. De gemeente wil samen met haar inwoners zoeken naar mogelijke oplossingen ter verbetering van wijken en buurten, samen keuzes maken en samen aanpakken om de verbeteringen te realiseren. De gemeente heeft onder andere een servicetelefoon, wijktafels, wijkbeheergroepen en wijkondersteuningpunten (WOP's) in het leven geroepen om samen met inwoners te werken aan het realiseren van veilige, schone wijken waarin het goed wonen, werken en recreëren is. Daarnaast wordt veel geïnvesteerd in communicatie met de burger via de gemeentelijke website of informatieavonden.
- Drie Walcherse gemeenteraden (Veere, Vlissingen en Middelburg) zijn in 1998 een gezamenlijk traject gezondheidsbeleid gestart. Uit de Walcherse gezondheidsenquête (1999) is gebleken dat de ervaren (geestelijke en lichamelijke) gezondheid in bepaalde Middelburgse wijken slecht scoort. Met andere woorden: men voelt zich daar ongezonder dan in andere wijken. De gezondheidsnota⁴ geeft aan dat meer bewegen een manier is om zowel geestelijke als lichamelijk gezondheid te stimuleren. Als belangrijk speerpunt is opgenomen dat meer bewegen een belangrijk middel is voor het vergroten van de lichamelijke en psychische gezondheid van de inwoners (naast andere maatregelen als het verbeteren van de leefomgeving). Zij willen dit bewerkstelligen door een gerichte inspanning tussen gemeente, arbodiensten, werkgevers, uitkeringsinstanties, sport en beweeginstanties en beroepskrachten. Als bijzondere voorwaarde geldt dat per wijk of doelgroep wordt aangesloten bij reeds bestaande netwerken, voorzieningen of activiteiten.
- In de integrale sportnota "Over de volle breedte"⁵ legt Middelburg een zwaarder accent op de maatschappelijke betekenis van sport. Door middel van een voorwaardenscheppend, stimulerend en ondersteunend beleid wil de gemeente deelname aan en de kwaliteit van het sportaanbod in verenigingsverband en binnen andere georganiseerde verbanden bevorderen, waardoor de maatschappelijke functies van sport optimaal benut worden. Relevante aanzetten zijn gegeven door deelname aan de VWS Breedtesportimpuls⁶. Medio januari 2004 is in de gemeente Middelburg de breedtesportimpuls gestart. Het project is erop gericht om een brede kwalitatieve en kwantitatieve impuls te geven aan het sport en bewegingsklimaat.

³ Om goed te weten hoe het er voor staat in de verschillende delen van Middelburg, heeft de gemeente vorig jaar aan Scoop, Zeeuws instituut voor sociale en culturele ontwikkeling, de opdracht gegeven om de verschillende delen van de stad in kaart te brengen ("Bewoners in Beeld" - stadsdeelbeschrijvingen die in elk stadsdeel op bewonersavonden zijn gepresenteerd en waar bewoners konden reageren).

⁴ Nota Lokaal gezondheidsbeleid Walcheren 2005-2008

⁵ 'Over de volle breedte' – kaders voor het sportbeleid in Middelburg, februari 2000

⁶ 'Sport samen doen en beleven' - Breedtesportproject Vlissingen / Middelburg 2004-2009

3. Kwalitatieve bevindingen en huidige activiteiten in de gemeente

Een belangrijk hulpmiddel om een analyse en beleid te maken is het Gezonde School Model. Het model bestaat uit acht componenten: (1) gezond en veilig schoolklimaat, (2) psychologische en sociaal-emotionele ondersteuning en begeleiding, (3) zorgaanbod, (4) voedingsbeleid, (5) sport & bewegen, (6) gezondheidseducatie, (7) gezondheidsbevordering op de werkplek en (8) ouder- en buurtparticipatie.

3.1 Huidige projecten en/of activiteiten in de gemeente

Modelcomponent gezond en veilig schoolklimaat

- Voorkomen dat kinderen op Walcheren het verkeerde pad opgaan. Dat is het doel van het project 'Vroeg erbij'. Politiefunctionarissen lopen in hun werk regelmatig tegen afwijkend, maar nog niet crimineel gedrag van kinderen aan. Agenten kunnen dit voortaan melden bij twee maatschappelijk werkers. Zij gaan binnen een paar dagen met het signaal van de agent aan de slag en brengen een bezoek aan het kind. 'Vroeg erbij' is alleen voor zaken zonder strafbaar feit, waarbij de kans reëel is dat een kind af gaat glijden naar crimineel gedrag.

Modelcomponent psychologische en sociaal-emotionele ondersteuning en begeleiding

- De Provincie Zeeland ontwikkelt in het kader van haar beleidsnotitie over huiselijk geweld 'De vrijblijvendheid voorbij' een aantal actiepunten. Een van deze punten heeft betrekking op de preventie van huiselijk geweld, in het bijzonder op het vergroten van de weerbaarheid van kinderen van 10 tot 13 jaar en zodoende de kans te verkleinen dat zij slachtoffer worden van machtsmisbruik. Daarvoor is sinds januari 2004 een provinciaal Steunpunt Coördinatie en Advies Weerbaarheid opgezet.

Modelcomponent zorgaanbod

- In het kader van het Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) beleid zijn consultatieteams werkzaam die als taak hebben gesignaleerde achterstanden bij kinderen aan te pakken op het gebied van onderwijs en/of sociaal emotionele ontwikkeling.

Modelcomponent voedingsbeleid

- De GGD Zeeland stelt jaarlijks, in samenwerking met een aantal andere partijen de brochure 'Ondersteunende lesmaterialen' samen. Deze brochure vermeldt de beschikbare lesmaterialen, (onder andere leskisten en de 'Voedingswinkel'), en ondersteuning op het gebied van gezondheidseducatie, gerangschikt op thema. Scholen kunnen naar keuze leskisten gebruiken in hun schoolplan.

Modelcomponent sport & bewegen

- Op de meeste scholen worden naast de reguliere gymlessen diverse andere sportactiviteiten georganiseerd (jaarlijkse sportdag, schoolvoetbal en andere toernooien al dan niet in samenwerking met sportverenigingen in de buurt).
- Medio januari 2004 is in de gemeente Middelburg de breedtesportimpuls⁷ gestart. Nu, twee jaar later, zijn inmiddels alle projectonderdelen in gang gezet van de breedtesportimpuls. Er gaat veel aandacht uit naar het bewegingsonderwijs, verenigingsondersteuning, ouderen, specifieke doelgroepen en WhoZnext. In 4 verschillende wijken in Middelburg vinden op structurele basis sportbuurtwerk-activiteiten plaats (2 uur per week per locatie, er komen gemiddeld 4x35 kinderen op af). Kinderen kunnen hier na schooltijd, tegen een sterk gereduceerd tarief kennis

⁷ 'Sport samen doen en beleven' - Breedtesportproject Vlissingen / Middelburg 2004-2009

maken met verschillende sporten en sportverenigingen. Daarnaast worden er in samenwerking met sportverenigingen in de schoolvakanties activiteiten aangeboden (iedere dag in een andere wijk). De gemiddelde opkomst in een week is 100 tot 150 kinderen, voornamelijk uit de doelgroep basisonderwijs (t/m 12 jaar).

- Voor sportkennismakingsactiviteiten komen jaarlijks zo'n 700 a 800 inschrijvingen binnen van basisschoolkinderen die een aantal keren gratis kunnen sporten bij de sportverenigingen.
- Als jongeren meer invloed hebben op het sportaanbod, sluit het beter aan bij hun wensen en is de kans op 'afhaken' kleiner. De jongerencampagne WhoZnext daagt jongeren tussen de 14 en 18 jaar uit om hun ideeën op het gebied van sport en bewegen om te zetten in daden. Jongeren dus niet alleen als consument maar ook als producent. Momenteel heeft Middelburg een WhoZnextteam bestaande uit vier vrijwilligers van de zomeractiviteiten maar de gemeente wil dit uitbreiden.

Modelcomponent gezondheidseducatie

- VO Scholengemeenschap Nehalennia en CSW in Middelburg willen starten met een sportklas. Het te ontwikkelen vak LO2 kan worden gekozen door de leerlingen die meer met sport willen. Behalve theorie, moeten ze ook in de praktijk ervaring op gaan doen. Daarnaast worden er ook buiten schooltijd extra sportactiviteiten (sportinstuiven en clinics) gehouden voor deze leerlingen. Naast sporten leren ze samenwerken, organiseren en elkaar helpen. Ze moeten bijvoorbeeld ook elkaar les geven.

Modelcomponent gezondheidsbevordering op de werkplek

- In de Brede School Middelburg is opvang geregeld, zodat ouders werk en zorgtaken beter kunnen combineren. Daarnaast kunnen ouders er terecht voor informatie over opvoedingsvraagstukken. De Brede School biedt ook opvoedingsondersteuning voor ouders die dit nodig hebben. Tot slot zijn er in de brede school ook activiteiten voor ouders. Dit aanbod varieert, afhankelijk van de vraag en behoeften, van taalcursussen, ict-cursussen, koffieochtenden tot sportactiviteiten.

Modelcomponent ouder- en buurtparticipatie

Geen projecten bekend

3.2 Wat weten we uit ervaring in de gemeente Middelburg?

- Middelburg beschikt over vier vakleerkrachten lichamelijke opvoeding: een verborgen pareltje.
- Scholen voelen zich vaak overspoeld met lespakketten en mailings waar niemand op zit te wachten en waarin samenhang ontbreekt.
- School beleid - stemmen te weinig af en werken te weinig samen
- De wensen van jeugd aangaande sport- en bewegingsactiviteiten zijn aan veranderingen onderhevig. Om de jeugd te kunnen boeien is het nodig om te zorgen voor een vraaggericht aanbod i.p.v. aanbodgericht beleid.
- Middelburg kent een viertal risicowijken (Dauwendale, Magistraatwijk, Stromenwijk en Nieuw-Middelburg)

4. Welke concrete achterstanden kent de gemeente Middelburg?

Modelcomponent sport & bewegen

Uit onderzoek onder jeugdigen uit Middelburg van 14 t/m 16 jaar ⁸ blijkt dat:

- net iets minder dan de helft lid is van een sportvereniging in (de gemeente) Middelburg. Voetbal, dans (jazzdans, stijldans en streetdance), korfbal, hockey en paardrijden zijn de meest genoemde sporten.
- de andere helft is geen lid van een sportvereniging, maar een groot deel van hen sport wel ongeorganiseerd. Vooral skaten, fietsen en hardlopen zijn populair.
- voor de jongeren die niet sporten is de belangrijkste reden 'geen tijd' of 'geen zin'.
- afstand naar de sportvereniging of betaalbaarheid weinig gebruikte argumenten zijn om niet te sporten.

Uit de Jeugdmonitor Zeeland blijkt dat 62% van de Middelburgse middelbare scholieren uit klas 3 lid is van een sportvereniging. Dat is vergelijkbaar met de andere grote gemeenten van Zeeland. Het verschil tussen de uitkomst van de Jeugdmonitor Zeeland en het onderzoek voor Bewoners in Beeld wijst er op dat nogal wat jongeren lid zijn van een sportvereniging buiten (de gemeente) Middelburg. Het blijkt ook dat het verschil tussen beide onderzoeken het grootst is in stadsdeel Zuid waar vrijwel geen sportaccommodaties zijn. Maar het verschil wordt ook voor een deel veroorzaakt doordat in de Jeugdmonitor Zeeland een iets jongere groep jeugdigen is ondervraagd. Uit beide onderzoeken blijkt dat de oudere leerlingen juist minder vaak lid van een sportvereniging zijn.

Modelcomponent gezondheidsonderwijs

- De beweegnorm bij kinderen uit Middelburg van 9-10 jaar en 15 jaar wordt niet gehaald zo blijkt uit onderzoekscijfers van 311 kinderen op basisscholen (zie Tabellen Cijfers over sporten (bij 9-10 jarigen) voor Middelburg op pagina 16) en een kleinschaliger onderzoek onder 460 jongeren van Voortgezet Onderwijs klas 3 (ongeveer 15 jaar).
- Er zijn wijken in Middelburg waar dit verschil aantoonbaar groter is ten opzichte van het gemeentelijk gemiddelde. Als cijfers van 15-jarigen uit vier focuswijken worden vergeleken met geheel Middelburg blijkt het volgende: relatief veel 15 jarigen uit deze wijken sport niet of weinig op school of bij een sportvereniging. Zij bewegen ook minder ongeorganiseerd, maar zouden dat wel willen. Zeer opvallend is dat in deze focuswijken vrij veel televisie wordt gekeken gedurende meer dan 6-10 uren per week. Vooral de wijken Dauwendale en Stromenwijk springen eruit als negatiever gemiddelde. Per saldo zullen veel van deze jongeren de beweegnorm niet halen. (zie Tabellen Aantal uren sport per week voor VO 3 leerlingen op pagina 17 en 18)
- Op basis van landelijke gegevens kan gesteld worden dat deze achterstand ook zal gelden voor kinderen in de overige leeftijdsgroepen.

Modelcomponent gezond en veilig leefklimaat

- In de gemeente Middelburg vindt op verschillende plaatsen overlast door jeugd plaats. Vaak hangt de overlast samen met een zogenaamde 'hangplaats'. Op deze plek ontmoeten de jongeren elkaar en brengen zij hun tijd door. Dat gaat soms gepaard met alcohol- en drugsgebruik, geluidsoverlast, vernielingen en bedreiging/geweldpleging. De plaatsen die jongeren uitkiezen zijn schoolpleinen en speeltuinen (deze zijn gemakkelijk toegankelijk, staan centraal in de wijk, en zijn na een bepaalde tijd vrij van 'anderen'), of een winkel/cafetaria (in verband met de aanschaf van alcohol en snoep), of een plek specifiek voor een bepaalde activiteit (zgn. skaters zoeken plaatsen op in de stad waar zij hun kunsten kunnen vertonen). In de zomermaanden neemt de overlast door jongeren significant toe. Door betere weersomstandigheden en langere dagen houden jongeren het langer vol.

⁸ Bron: Bewoners in beeld, Sociale Kwaliteitsatlas Middelburg, 2005 – pagina 34

Tegelijkertijd zijn omwonenden zelf meer buiten of houden de ramen en deuren open waardoor er sneller sprake van overlast zal zijn ⁹. Naar schatting gaat het om een groep van ongeveer 200 jongeren die mee doen met dit 'hanggedrag'.

- Als cijfers van 4 focuswijken in Middelburg worden vergeleken met die van geheel Middelburg blijkt het volgende: ten opzichte van het Middelburgse gemiddelde scoren VO3 kinderen uit die wijken relatief hoog voor iemand lastig vallen en dingen kapot maken. Alhoewel de cijfers vanuit die betreffende wijken in dit onderzoek gebaseerd zijn op een relatief klein aantal respondenten, geven de resultaten wel een tendens aan die in de praktijk ook bevestigd wordt door professionals¹⁰ en bewoners. Er is een groter risico dat dit overlastgedrag zal toenemen als er geen acties worden ondernomen. (zie Tabel VO 3 Middelburg: voor overlast of problemen gezorgd op pagina 20)
- Het laat zich raden wat de invloed van dit gedrag is op jongere kinderen.... Uit de cijfers wordt zichtbaar dat slecht voorbeeld doet volgen in bepaalde wijken (zie Tabel Basisschool 9-10 jaar Middelburg: voor overlast of problemen gezorgd op pagina 19)

Modelcomponent psychologische en sociaal-emotionele ondersteuning en begeleiding

- Jeugdigen in Middelburg voelen zich vaker onveilig. Ongeveer één op de drie kinderen in de leeftijdsgroep van 8-10 jaar (groep zes van de basisschool) zegt soms of vaker dingen te doen onder bedreiging. Een groot deel van hen wordt soms of vaker gepest. Eén op de tien jongeren voelt zich overdag niet (altijd) veilig op straat. 's Avonds geldt dat voor een kwart van de jongeren ¹¹.
- Tussen de Zeeuwse gemeenten zijn duidelijke verschillen in de mate waarin het kinderen overkomt dat zij dingen doen die zij niet willen onder bedreiging. Het minst gebeurt het in Noord Beveland. Daar krijgt minder dan een op de tien kinderen in groep 6 er mee te maken (5% soms, 0% vaak, 2% heel vaak). Middelburg scoort resp. 12% soms, 9% vaak, 1% heel vaak. Er blijkt op het niveau van de gemeente een sterke samenhang te bestaan tussen dingen doen die je eigenlijk niet wilt om erbij te horen en die dingen doen onder bedreiging. Gemeenten waar het meer voorkomt dat kinderen dingen doen om erbij te horen, zijn in sterke mate ook de gemeenten waar dingen doen onder bedreiging meer voorkomt. (zie Pesten: Mate van gepest worden per gemeente, op pagina 22 en 23)
- Als op dit thema cijfers van 9-10-jarigen uit de vier focuswijken worden vergeleken met geheel Middelburg blijkt het volgende: in vergelijking met Middelburg als geheel komt in deze leeftijdsgroep pesten in de focuswijken meer voor. Schelden, uitsluiten en dreigen met geweld zijn 'favorieter' dan bij het Middelburgs gemiddelde. Vooral de wijken Dauwendale en Magistraatwijk springen eruit als negatief gemiddelde. Pestgedrag op straat en via internet komt in Magistraatwijk opvallend veel vaker voor dan in de andere onderzochte wijken. (zie Cijfers over pesten van 9-10-jarigen op pagina 24 en 25)

⁹ Bron: Veiligheidsanalyse Gemeente Middelburg, september 2004, pagina 23

¹⁰ Volgens een schatting van het jongerenwerk en de politie zijn er in Middelburg ruim 200 hangjongeren te vinden. Bij de politie zijn er in de eerste helft van 2005, bij jongeren in de leeftijd van 12 tot 17 jaar, 61 gehoorde verdachten geregistreerd. Uit de veiligheidsanalyse (Gemeente Middelburg, september 2004) kan worden afgeleid dat de overlast van/door jeugd een stijgende tendens vertoont.

¹¹ Bron: Bewoners in beeld, Sociale Kwaliteitsatlas Middelburg, 2005

5. Arrangementen voor het BOS project

5.1 Thema arrangement Beweegnorm

De geconstateerde achterstand

De beweegnorm bij kinderen uit Middelburg van 9-10 jaar en 15 jaar wordt niet gehaald zo blijkt uit onderzoekscijfers van 311 kinderen op basisscholen en een kleinschaliger onderzoek onder 460 jongeren van Voortgezet Onderwijs klas 3 (ongeveer 15 jaar). Er zijn 4 risicowijken in Middelburg waar deze achterstand aantoonbaar groter is ten opzichte van het gemeentelijk gemiddelde.

Doelstelling

Een gevarieerd sport- en beweegaanbod in 4 risicowijken van Middelburg realiseren voor een zo groot mogelijke groep jeugd en jongeren in de leeftijdsgroepen 6-12 jaar en 13-18 jaar om het aantal leerlingen in die wijken dat de Nederlandse Norm Gezond Bewegen haalt jaarlijks te verhogen met 5%.

Doelgroep: kinderen in de basisschoolleeftijd (6-12 jaar) en VO leeftijd (13-19 jaar)

Activiteit

- Sport- en beweegactiviteiten in risicowijken ¹² aanbieden voor kinderen van 6-12 jaar en jongeren van 13-18 jaar. De activiteiten bestaan uit periodieke sport- en spelprogramma's van 8 weken. Elk cluster wordt met een certificaat afgesloten en is modulair van opbouw. Alle vormen van sportbeoefening komen in aanmerking mits ze op interesse van de doelgroep mogen rekenen en bijdragen aan geformuleerde doelstellingen.
- Scholen en sportverenigingen worden betrokken bij de uitvoering van sportactiviteiten, zodat ze in een later stadium zelf deze activiteiten kunnen organiseren.

Kwalitatieve en kwantitatieve resultaten (output)

- Er worden in 4 risicowijken van Middelburg wekelijks 8 uur buitenschoolse sport- en beweegactiviteiten gerealiseerd. Per week doen per locatie minimaal 20 kinderen mee aan de activiteiten
- Verenigingssport en de sportklassen (zie pagina 7 Modelcomponent gezondheidseducatie) worden structureel betrokken bij de uitvoering van activiteiten.

Te verwachten maatschappelijk effect (outcome)

- De score Aantal uren sportbeoefening/beweging per week buiten gymles en sportvereniging om – 0 uur per week " - voor VO-3 daalt in de risicowijken jaarlijks met 5% (zie Tabellen Aantal uren sport per week voor VO 3 leerlingen)
- De score 'Speel jij na schooltijd wel eens op het schoolplein? – nee' voor basisschoolleerlingen daalt in de risicowijken jaarlijks met 5% (zie Tabellen Cijfers over sporten (bij 9-10 jarigen) voor Middelburg
- 10 sportverenigingen uit Middelburg zijn jaarlijks mede-uitvoerder van sportactiviteiten in de risicowijken

¹² Zie beschrijving Leeftijdsopbouw Leeftijdsopbouw in de risicowijken van Middelburg op pagina 16

5.2 Thema arrangement overlast

De geconstateerde achterstand

In de gemeente Middelburg vindt op verschillende plaatsen overlast door jeugd plaats. Vaak hangt de overlast samen met een zogenaamde 'hangplaats'. Op deze plek ontmoeten de jongeren elkaar en brengen zij hun tijd door. Dat gaat soms gepaard met alcohol- en drugsgebruik, geluidsoverlast, vernielingen en bedreiging/geweldpleging. Naar schatting gaat het om een groep van ongeveer 200 jongeren die mee doen met dit 'hanggedrag'.

Doelstelling

Door middel van een boksprogramma met jongeren in contact komen en via training en begeleiding hen leren opgekropte emoties en agressie te uiten en beheersen waardoor zij minder ongewenst gedrag gaan vertonen. (waarden en normen, discipline, sportiviteit en respect voor de ander, ook voor buurtbewoners).

Doelgroep: kinderen in de VO leeftijd (13-19 jaar)

Activiteit de Boksschool

Een jongerenprogramma gebaseerd op het "Agression Control Program" (ACP)¹³. De methodiek "Chu Shin", een synthese van vechtsport en straathoekwerk, is het uitgangspunt bij het jongerenprogramma¹⁴. Medewerkers van de boksschool zoeken op straat 200 hangjongeren op en nodigen hen uit om in de boksschool gratis boklessen te volgen.

Kwalitatieve en kwantitatieve resultaten (output)

- Doordat de medewerkers de hangjongeren op straat opzoeken, kunnen zij de jongeren met wie zij een vertrouwensrelatie hebben opgebouwd aanspreken en bijsturen op overlastgevend gedrag.
- Jongeren worden ook door andere instanties verwezen of gaan op eigen initiatief aan het programma deelnemen.
- Jongeren worden waar nodig naar de jeugdhulpverlening doorverwezen¹⁵.
- Medewerkers van de boksschool hebben in 2007 de 200 hangjongeren minimaal 2 keer gesproken en leveren hierover een kwalitatieve- en kwantitatieve rapportage.
- Minimaal 50% van deze groep jongeren gaan aan het jongerenprogramma deelnemen.

Te verwachten maatschappelijk effect (outcome)

- In 2008 is bij minimaal 10% van de jongeren die aan het programma deelnemen, overleg met of doorverwijzing naar de jeugdhulpverlening gerealiseerd.
- In 2009 is het aantal meldingen bij de politie betreffende overlast van hangjongeren in Middelburg teruggebracht op het niveau van 2002.

¹³ Het "Agression Control Program" kan als een vorm van preventieve therapie worden beschouwd. Het boksen blijkt een goede manier om met jongeren in contact te komen.

¹⁴ Bron: Cd-rom Chu Shin, Outdoor Budo – Knevel op zaterdag, mei 2003

¹⁵ Onderzoek in Zeewolde heeft uitgewezen dat van de deelnemende jongeren bij wie problemen zijn geconstateerd, 90% na deelname aan het programma het leven weer op orde heeft.

5.3 Thema arrangement pesten

De geconstateerde achterstand

Tussen de Zeeuwse gemeenten zijn duidelijke verschillen in de mate waarin het kinderen overkomt dat zij dingen doen die zij niet willen onder bedreiging. Het minst gebeurt het in Noord Beveland. Daar krijgt minder dan een op de tien kinderen in groep 6 er mee te maken (5% soms, 0% vaak, 2% heel vaak). Middelburg scoort resp. 12% soms, 9% vaak, 1% heel vaak. In vergelijking met Middelburg als geheel komt in de leeftijdsgroep 9-10 jaar pesten in de bepaalde wijken meer voor. Schelden, uitsluiten en dreigen met geweld zijn daar 'favorieter' dan bij het Middelburgs gemiddelde.

Doelstelling

Door interactieve training de weerbaarheid van kinderen van 9-12 jaar vergroten in situaties waar sprake is van grensoverschrijdingen en ongewenst machtsmisbruik, waaronder pesten.

Doelgroep: jongens en meisjes in de basisschoolleeftijd bovenbouw (9-12 jaar)

Activiteit: weerbaarheidstraining voor jongens en meisjes van de basisschool

Het trainen van kinderen in weerbaarheid is een specifieke vorm van preventie. De programma's bestaan uit een combinatie van fysieke en mentale basisvaardigheden waarbij kinderen leren zorgen voor hun eigen veiligheid. Op deze wijze wordt voorkomen dat kinderen slachtoffer, dan wel dader worden van grensoverschrijdend gedrag. Daarnaast maken kinderen kennis met verdedigingssporten en worden hierdoor gestimuleerd te bewegen. Het programma bestaat uit activiteiten gericht op kinderen zelf, leerkrachten en ouders namelijk:

- groepslessen voor de kinderen van de bovenbouw
- voorlichting en training van leerkrachten (participeren in de lessen, aansluiting maken in het Leefstijlprogramma naar gerelateerde thema's, training in de fysiek/mentale werkvormen) alsmede voorlichting en training van ouders (een ouderavond en een korte cursus van 4 bijeenkomsten opvoedingsondersteuning)

Kwalitatieve en kwantitatieve resultaten (output)

- Met 3 reeksen weerbaarheidstraining worden jaarlijks 120 kinderen en hun ouders in Middelburg (bovenbouwgroepen 6, 7 en 8) op minimaal 3 basisscholen in de risicowijken bereikt
- Inbedding van weerbaarheideducatie in het schoolbeleid van de basisscholen in Middelburg en afstemming met ander aanbod dat aan weerbaarheid gerelateerd is (sociale competenties, sociaal emotionele ontwikkeling).
- Ondersteuningsorganisaties zijn betrokken bij de uitvoering en evaluatie

Te verwachten maatschappelijk effect (outcome)

Door de lessen wordt bereikt dat 84% van de deelnemende kinderen beter weet wat zij kunnen doen als ze gepest worden en 67% van de deelnemende kinderen minder snel anderen zullen pesten (op basis van eerdere resultaten in de provincie Zeeland – zie de verwijzing in Bijlage 4 Geraadpleegde bronnen – Marietje Kessel)

5.4 Arrangement samenwerking en afstemming

De geconstateerde achterstand

De buurt, de school en de sport hebben van oudsher elk hun eigen taken, ook op het gebied van sport en bewegen. In de kern biedt de school lichamelijke opvoeding, de sport organiseert trainingen en wedstrijden en de gemeente biedt sportactiviteiten aan voor speciale doelgroepen. Betrokken partijen blijken hier nog weinig in af te stemmen.

Doelstelling

Middels het landelijk concept Beweegmanagement structurele samenwerking in Middelburg realiseren binnen de driehoek buurt, onderwijs en sport (BOS) die ertoe leidt dat jeugd van 6-12 jaar en jongeren van 13-18 jaar in Middelburg meer en kwalitatief beter gaan sporten en bewegen.

Doelgroep: kinderen in de basisschoolleeftijd (6-12 jaar) en VO leeftijd (13-19 jaar)

Activiteiten

Er wordt een beleidsteam 'Beweegmanagement' opgericht met een BOS-brede samenstelling, bestaande uit vertegenwoordigers van scholen, beleidsmedewerkers welzijn, onderwijs, sport, jeugd, veiligheid, gezondheid, buurtbeheer en sportverenigingen. Daarnaast zullen professionals van ondersteuningsorganisaties in het beleidsteam worden opgenomen. De belangrijkste taken en verantwoordelijkheden van het beleidsteam zijn:

- het bepalen van de kaders en doelen van het beweegmanagement
- het installeren van een of meer beweegmanagementteams
- het faciliteren van de beweegmanagementteams
- het sturen en volgen van de beweegmanagementteams

De werkwijze van beweegmanagement is planmatig en gebaseerd op duidelijke afspraken tussen samenwerkende partners, met het oog op een duurzaam sport- en beweegprogramma op en rond de school. Daarbij gaat het om het doen van onderzoek en monitoring, het opstellen van een actieplan, het uitvoering geven aan dat actieplan en tenslotte evalueren. Voor de uitvoering van programma's wordt per activiteit bepaald welke partners daarvoor het meest geschikt zijn (op basis van doelen en budgetten)

Kwalitatieve en kwantitatieve resultaten (output)

- Er is een beleidsteam 'Beweegmanagement' opgericht met een BOS-brede samenstelling
- In vier risicowijken¹⁶ van Middelburg zijn gedurende de projectperiode beweegmanagementteams actief voor uitvoering van plannen.

Te verwachten maatschappelijk effect (outcome)

In vier risicowijken van Middelburg wordt structureel gewerkt met het Beweegmanagement concept met efficiënte en effectieve ondersteuning van externe partners. Minimaal 5 sportaanbieders gaan zich duurzaam verbinden aan jeugdsportstimulering in die vier risicowijken in samenwerking met het onderwijs.

Van de totale doelgroep in de vier risicowijken (4.760 kinderen van 5-19 jaar) geeft 75% aan dat in de projectperiode 2007-2010 de omgeving in die risicowijken meer uitnodigt tot sporten en bewegen oftewel sportvriendelijker is geworden voor hen (voorzieningen en accommodaties, zoals trapveldjes, speeltuinen, pleinen, sportzalen, sportvelden, sportscholen).

¹⁶ Zie beschrijving Leeftijdsopbouw Leeftijdsopbouw in de risicowijken van Middelburg op pagina 16

6. Evaluatie methoden BOS periode 2007-2010

Thema arrangement bewegingsachterstand bestrijden

Bij kinderen en jongeren die gaan deelnemen aan dit programma worden in een Persoonlijke Sportfolio sport- en bewegingsprestaties digitaal bijgehouden. In het dossier worden ook lengte, gewicht en Body Mass Index (BMI)¹⁷ en huidig beweeggedrag vastgelegd. Periodiek wordt opnieuw een meting uitgevoerd. De deelnemer werkt zo aan het ontwikkelen van competenties op het gebied van sociaal handelen en gezonde levensstijl. Over de totale deelnemersgroep wordt jaarlijks een kwalitatief rapport opgesteld.

Thema arrangement overlast bestrijden

Door de uitvoerder van dit programma (Stichting de Stadsring) wordt jaarlijks een kwalitatieve en kwantitatieve rapportage geleverd. Op basis van deze rapportage wordt het plan van aanpak voor het opvolgende projectjaar bijgesteld. Via de politie worden relevante gegevens verwerkt in de Veiligheidsanalyse van de politie.

Thema arrangement pesten

De uitvoerder van het weerbaarheidprogramma (SportZeeland) houdt bij elke afgeronde groep een procesevaluatie middels een enquête en een eindgesprek (bij de kinderen en hun ouders, alsmede de deelnemende scholen). Ook krijgen alle kinderen die dit programma hebben gevolgd een certificaat uitgereikt. De procesresultaten zullen door SportZeeland worden meegenomen in de programma opzet van het daarop volgende projectjaar. Omdat dit project in meerdere Zeeuwse gemeenten gaat draaien (onder andere in Vlissingen en Borsele) zal het programma eenmalig op effect worden geëvalueerd. Gegevens uit die effectmeting zullen worden vermeld in de Jeugdmonitor Zeeland¹⁸.

Arrangement samenwerking en afstemming

Proces-evaluatie van de manier waarop de resultaten tot stand zijn gekomen. • Hoe functioneert het beleidsteam? • Biedt het opgestelde BOS-beleidskader voldoende houvast? • Kent het team een evenwichtige samenstelling? • Wordt het voldoende gefaciliteerd? • Hoe verloopt de samenwerking met de verschillende BOS-partners? • Hoe verlopen de acties, maatregelen en interventies? Is er sprake van knelpunten en neveneffecten? Productevaluatie middels een enquête onder de gehele doelgroep in vier risicowijken.

¹⁷ Voor volwassenen wordt de Body Mass Index (BMI) gebruikt als maat voor het bepalen van overgewicht. BMI is het gewicht (in kilo's) gedeeld door de lengte in het kwadraat (in meters). Ook voor kinderen is de BMI een snelle en gemakkelijke methode om overgewicht te bepalen.

¹⁸ De [Jeugdmonitor Zeeland](#) is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland, de 13 Zeeuwse gemeenten en verschillende instellingen die werkzaam zijn op het gebied van jeugd. De Jeugdmonitor Zeeland brengt in kaart hoe het de Zeeuwse Jeugd vergaat. Dit doet zij door gegevens te verzamelen over de leefwereld van kinderen en jongeren van 0 tot en met 23 jaar.

7. Samenwerking en uitvoering

Beweegmanagement heeft als doel partners in de BOS-driehoek te stimuleren structureel gebruik te maken van elkaars kennis, ervaring en faciliteiten. Want samen kunnen de BOS-partners ervoor zorgen dat jeugdigen intensief in hun beweeggedrag worden gevolgd, dat de wijk uitnodigt om er te sporten, dat sportaanbieders een wervend beleid voeren en dat gezondheidsbevordering een kwaliteitsimpuls krijgt.

Uitvoering

- Afdeling Stedelijk Sociaal Beleid
- Sportfolio Zeeland ¹⁹
- VO Scholengemeenschap Nehalennia
- Christelijke Scholengemeenschap Walcheren
- ROC Zeeland sector SD – CIOS
- Stichting “De Stads Ring”
- SportZeeland

Kernpartners

- Stichting Cultureel Werk Middelburg (SKWM) ²⁰
- Scholen en schoolbesturen
- Stichting Kinder Opvang Walcheren (KOW)
- Buurtverenigingen

Ondersteuning

- ROC Zeeland sector SD - CIOS
- SportZeeland
- Scoop (Provinciaal Instituut voor Welzijn, Zorg en Cultuur)
- GGD (jeugdgezondheidszorg, schoolarts, consultatiebureau)
- AMW (Algemeen Maatschappelijk Werk)
- BJZ (Bureau Jeugdzorg Zeeland)
- Het Wijkondersteuningspunt (WOP)
- Politie

¹⁹ **SPORTFOLIO ZEELAND** staat voor **S**ociaal gedrag & een gezonde (**S**ana) levensstijl middels **S**port. Door periodieke projecten systematisch aan te bieden wordt gewerkt aan deze twee aandachtsgebieden. **SPORTFOLIO ZEELAND** is een initiatief van CIOS en Educatief Ondernemen®.

²⁰ SKWM is de welzijnsorganisatie in de gemeente Middelburg. Zij maakt zich sterk voor het welzijn van de inwoners. De kerntaken van de organisatie zijn jeugd-, jongeren-, ouderenwerk, leefbaarheid en diversiteit en het beheren van 7 wijk- en 3 jongerencentra. Daarnaast worden binnen de verschillende kerntaken tijdelijke projecten ontwikkeld en uitgevoerd.

Bijlage 1 De onderbouwing van achterstanden

Leeftijdsofbouw in de risicowijken van Middelburg

leeftijdsklassen	Nieuw Middelburg	Stromenwijk	Magistraat-wijk	Dauwendaele	totaal
5-9 jr	224	410	548	397	1.579
10-14 jr	182	373	624	436	1.615
15-19 jr	189	401	544	433	1.567
totaal	595	1184	1716	1266	4761

Tabellen Cijfers over sporten (bij 9-10 jarigen) voor Middelburg ²¹

Ben je lid van een sportvereniging of club?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendaele	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat wijk	%
nee	53	17	19	40	2	7	5	18	12	17
ja	253	83	29	60	29	93	23	82	59	83
Totaal	306	100	48	100	31	100	28	100	71	100

spelen op spelcomputer, (playstation, gameclubs, etc)

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendaele	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat wijk	%
nooit	39	13	6	13	4	13	2	8	7	10
soms	133	44	16	33	14	47	13	46	32	44
vaak	131	43	26	54	12	40	13	46	34	46
Totaal	303	100	48	100	30	100	28	100	73	100

buiten spelen

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendaele	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat wijk	%
nooit	4	1	1	2	1	3			1	1
soms	86	30	10	22	12	42	10	39	17	24
vaak	197	69	34	76	16	55	16	61	52	75
Totaal	287	100	45	100	29	100	26	100	70	100

PS. Bij "buiten spelen" is er vanuit gegaan dat dit op actieve wijze gebeurt (bijv. spel en sport) en niet op passieve (bijv. "hangen op een bankje").

²¹ Bron: Jeugdmonitor Zeeland survey basisonderwijs 9-10 jarigen (2003)

Speel jij na schooltijd wel eens op het schoolplein?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraatwijk	%
nee	107	34	26	54	5	16	11	39	22	30
ja	204	66	22	46	26	84	17	61	51	70
Totaal	311	100	48	100	31	100	28	100	73	100

Tabellen Aantal uren sport per week voor VO 3 leerlingen ²²

Ik wil meer bewegen / sporten

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
ja	285	62	43	69	10	48	46	70	55	57
nee	135	30	14	23	10	48	14	21	31	32
Doe ik niet, niet van toepassing	38	8	5	8	1	4	6	9	10	10
Totaal	458	100	62	100	21	100	66	100	96	100

Aantal uren sportbeoefening/beweging per week op school

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
0 uur	30	7	3	5	2	9	4	6	5	5
1 uur	10	2			1	5	4	6	1	1
2 uur	212	46	21	33	9	41	35	52	47	49
3 uur	186	40	36	57	8	36	23	34	37	38
4 uur	7	2	2	3					3	3
5 uur	2	0							2	2
6-10 uur	4	1								
11-15 uur	2	0								
16-20 uur										
21 uur of meer	11	2	1	2	2	9	1	2	2	2
Totaal	464	100	63	100	22	100	67	100	97	100

Aantal uren sportbeoefening/beweging per week bij sportvereniging of club

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
0 uur	182	39	28	44	9	41	34	51	30	31
1 uur	35	8	4	6	3	14	4	6	8	8
2 uur	42	9	6	10			5	8	9	9

²² Bron: Jeugdmonitor Zeeland survey klas 3 VO (2004)

3 uur	46	10	4	6	3	14	5	8	11	11
4 uur	38	8	4	6	1	4	4	6	10	10
5 uur	36	8	6	10			4	6	10	10
6-10 uur	70	15	9	14	5	23	8	12	16	17
11-15 uur	10	2	1	2	1	4	2	3	1	1
16-20 uur	1	0					1	2		
21 uur of meer	4	1	1	2					2	2
Totaal	464	100	63	100	22	100	67	100	97	100

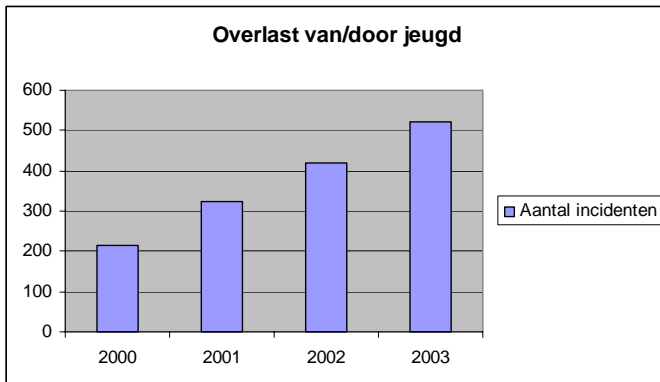
Aantal uren sportbeoefening/beweging per week buiten gymles en sportvereniging om

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
0 uur	104	22	16	25	6	28	17	25	15	15
1 uur	81	18	11	18	3	14	12	18	16	17
2 uur	58	13	7	11	3	14	11	16	16	17
3 uur	50	11	8	13	1	4	8	12	10	10
4 uur	41	9	5	8	1	4	4	6	9	9
5 uur	42	9	5	8	3	14	5	8	8	8
6-10 uur	67	14	7	11	3	14	9	13	19	20
11-15 uur	7	2	1	2			1	2		
16-20 uur	4	1			1	4			1	1
21 uur of meer	10	2	3	5	1	4			3	3
Totaal	464	100	63	100	22	100	67	100	97	100

Gemiddeld aantal uren dat per week besteed wordt aan: televisie kijken

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
0 uur	105	23	10	16	5	23	23	34	16	17
1 uur	8	2	1	2					1	1
2 uur	24	5	4	6			2	3	5	5
3 uur	30	7	7	11	3	14	5	8	3	3
4 uur	17	4	1	2	1	4	1	2	4	4
5 uur	41	9	5	8	1	4	5	8	12	12
6-10 uur	111	24	15	24	6	28	13	19	25	26
11-15 uur	50	11	7	11	4	18	6	9	10	10
16-20 uur	35	8	7	11	2	9	3	4	10	10
21 uur of meer	43	9	6	10			9	13	11	11
Totaal	464	100	63	100	22	100	67	100	97	100

Tabellen Overlast

Tabel Overlast ²³
 Het aantal bij de politie gemelde incidenten stijgt de laatste jaren fors.

Tabel Basisschool 9-10 jaar Middelburg: voor overlast of problemen gezorgd²⁴

Heb je wel eens iets vernield buiten, op straat?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromen wijk	%	Aantal Magistraat wijk	%
nee	257	84	44	92	24	75	20	74	66	90
ja	50	16	4	8	8	25	7	26	7	10
Totaal	307	100	48	100	32	100	27	100	73	100

Heeft de politie jou wel eens gewaarschuwd of opgepakt?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat wijk	%
nee	266	87	38	81	25	78	21	75	64	93
ja	40	13	9	19	7	22	7	25	5	7
Totaal	306	100	47	100	32	100	28	100	69	100

²³ Bron: Veiligheidsanalyse Gemeente Middelburg, september 2004 , pagina 24

²⁴ Bron: Jeugdmonitor Zeeland survey basisonderwijs 9-10 jarigen (2003):

Tabel VO 3 Middelburg: voor overlast of problemen gezorgd ²⁵

Ik word regelmatig gepest door mijn klasgenoten

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
Helemaal niet mee eens	286	62	33	52	6	29	48	73	69	72
Niet mee eens	100	22	15	24	12	56	11	17	15	16
Neutraal	42	9	10	16	1	5	4	6	6	6
Mee eens	26	6	4	6	1	5	2	3	6	6
Helemaal mee eens	6	1	1	2	1	5	1	2		
Totaal	460	100	63	100	21	100	66	100	97	100

Hoe vaak gedaan laatste 12 maanden: iemand lastig gevallen of uitgescholden

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
0 keer	279	60	42	67	11	50	47	70	61	63
1 keer	39	8	7	11	2	9	8	12	4	4
2 keer	32	7	4	6			2	3	8	8
3 keer	15	3	2	3	1	5			2	2
4 keer	4	1					1	2		
5 keer	10	2	1	2					2	2
6-10 keer	31	7	4	6	4	18	3	5	7	7
11-15 keer	5	1	1	2			1	2	3	3
16-20 keer	6	1			1	5	1	2	1	1
21 keer of meer	43	9	2	3	3	14	4	6	9	9
Totaal	464	100	63	100	21	100	67	100	97	100

Hoe vaak gedaan laatste 12 maanden: voor overlast of problemen gezorgd

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
0 keer	325	70	46	73	12	55	49	73	67	69
1 keer	42	9	5	8	1	5	8	12	12	12
2 keer	20	4	3	5	3	14	5	8	2	2
3 keer	12	3	3	5			1	2	1	1
4 keer	4	1			1	5			1	1
5 keer	13	3	1	2			1	2		
6-10 keer	23	5	2	3	2	9			7	7
11-15 keer	4	1			3	14				

²⁵ Bron: Jeugdmonitor Zeeland survey klas 3 VO (2004)

16-20 keer	4	1	1	2			1	2		
21 keer of meer	17	4	2	3					7	7
Totaal	464	100	63	100	22	100	67	100	97	100

Hoe vaak gedaan laatste 12 maanden: iets kapot gemaakt

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
0 keer	287	62	46	73	10	46	47	70	63	65
1 keer	47	10	6	10	2	9	11	16	5	5
2 keer	41	9	4	6	3	14	1	2	10	10
3 keer	16	3	1	2	1	5	2	3	5	5
4 keer	5	1	1	2			1	2	1	1
5 keer	15	3	1	2	2	9			3	3
6-10 keer	29	6	2	3	3	14	2	3	5	5
11-15 keer	3	1			1	5				
16-20 keer	4	1							1	1
21 keer of meer	17	4	2	3			3	5	4	4
Totaal	464	100	63	100	22	100	67	100	97	100

Je overkomen in de laatste 12 maanden: ik ben bedreigd

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
Nee	396	94	54	90	20	100	52	90	88	94
ja	25	6	6	10			6	10	6	6
Totaal	421	100	60	100	20	100	58	100	94	100

Ben je wel eens doorverwezen naar bureau Halt?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraat	%
Nee	366	90	47	87	19	91	53	95	80	90
ja	41	10	7	13	2	9	3	5	9	10
Totaal	457	100	54	100	21	100	56	100	89	100

Pesten: Mate van gepest worden per gemeente, kinderen in groep 6, 2003 (%) ²⁶

Tussen de gemeenten zijn duidelijke verschillen zichtbaar voor wat betreft de mate van gepest worden. Kinderen uit Kapelle geven aan het minst gepest te worden (64% helemaal nooit, en 16% bijna nooit gepest), die uit Tholen geven aan het meest gepest te worden (34% helemaal nooit, en 11% bijna nooit gepest). In Middelburg wordt 20% van de kinderen soms gepest, 24% vaak, en 5% heel vaak.

	nooit	bijna nooit	soms	vaak	heel vaak	Totaal	N
Borsele	58	14	25	2	0	100	320
Goes	40	15	34	8	3	100	428
Hulst	44	13	34	7	1	100	299
Kapelle	64	16	16	5	0	100	180
Middelburg	47	20	24	5	3	100	585
Noord-Beveland	36	14	36	8	6	100	79
Reimerswaal	57	13	25	4	1	100	277
Schouwen-Duiveland	44	14	33	6	3	100	395
Sluis	42	20	30	4	3	100	302
Terneuzen	38	17	35	7	3	100	691
Tholen	34	11	45	6	4	100	382
Veere	45	13	34	7	0	100	284
Vlissingen	42	16	35	4	2	100	556
Zeeland	45	16	32	6	2	100	4778

²⁶ Bron: Jeugdmonitor Zeeland onderzoek Pesten: Mate van gepest worden per gemeente, kinderen in groep 6, 2003 (%)

**Pesten: Pest wel eens iemand anders per gemeente,
kinderen in groep 6, 2003 (%)**²⁷

	nooit	bijna nooit	soms	vaak	heel vaak	Totaal	N
Borsele	31	35	33	1	0	100	315
Goes	25	39	33	2	0	100	424
Hulst	34	36	30	1	0	100	290
Kapelle	39	40	20	1	0	100	176
Middelburg	33	37	28	1	1	100	582
Noord-Beveland	22	45	30	2	2	100	79
Reimerswaal	35	28	34	3	1	100	277
Schouwen-Duiveland	24	37	35	3	1	100	392
Sluis	25	37	36	0	1	100	301
Terneuzen	28	39	31	1	1	100	684
Tholen	25	32	39	3	0	100	382
Veere	45	28	27	0	0	100	279
Vlissingen	27	38	33	1	1	100	547
Zeeland	30	36	32	1	1	100	4727

²⁷ Bron: Jeugdmonitor Zeeland - onderzoek Pesten: Mate van gepest worden per gemeente, kinderen in groep 6, 2003 (%)

Cijfers over pesten van 9-10-jarigen ²⁸

Word je wel eens gepest?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraatwijk	%
nee	144	45	21	43	15	47	10	36	29	40
ja	173	55	28	57	17	53	18	64	44	60
Totaal	317	100	49	100	32	100	28	100	73	100

Hoe word je gepest?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraatwijk	%
schelden	105	38	21	42	10	46	13	36	26	36
uitsluiten	57	21	12	24	5	23	10	28	9	13
dreigen geweld	20	7	5	10	1	4	3	8	9	13
geweld	32	12	5	10	2	9	4	11	10	14
internet	11	4	1	2	1	4	2	6	4	5
anders	51	18	6	12	3	14	4	11	14	19
Totaal	276	100	50	100	22	100	36	100	72	100

Hoe vaak word je gepest?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraatwijk	%
bijna nooit	66	39	9	33	6	35	4	23	16	36
soms	81	47	15	56	11	65	12	71	20	46
vaak	15	9	2	7			1	6	5	11
heel vaak	9	5	1	4					3	7
Totaal	171	100	27	100	17	100	17	100	44	100

²⁸ Bron: Jeugdmonitor Zeeland survey basisonderwijs 9-10 jarigen (2003)

Waar word je gepest?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraatwijk	%
op schoolplein	109	37	13	30	12	52	11	30	30	39
in klas	39	13	4	9	3	13	5	13	10	13
op straat	62	21	10	23	4	18	6	16	20	26
thuis	40	13	6	14	2	9	6	16	7	9
in buurthuis	4	1	2	5			1	3		
op sportvereniging	14	5	3	7	1	4	1	3	1	1
op internet	7	2							5	7
ergens anders	22	7	5	12	1	4	7	19	4	5
Totaal	297	100	43	100	23	100	37	100	77	100

Pest je wel eens andere kinderen?

	Aantal Middelburg	%	Aantal Dauwendale	%	Aantal Nieuw Middelburg	%	Aantal Stromenwijk	%	Aantal Magistraatwijk	%
nooit	106	34	22	46	11	34	5	18	27	37
bijna nooit	117	37	12	25	13	41	11	41	24	33
soms	88	28	12	25	8	25	11	41	22	30
vaak	3	1	2	4						
heel vaak	1	0								
Totaal	315	100	48	100	32	100	27	100	73	100

Bijlage 4 Geraadpleegde bronnen

- Bewoners in beeld, Sociale Kwaliteitsatlas Middelburg, 2005
- Kwaliteitsatlas Sociale structuur Middelburg – concept 2006
- Groeiboek De Brede School in Middelburg - februari 2005. Dit groeiboek geeft de visie en de beleidsvoornemens weer van de gemeente Middelburg met betrekking tot de brede school ontwikkeling in Middelburg in de periode 2005-2008. Het groeiboek is tot stand gekomen na documentanalyses en interviews met betrokken ambtenaren en wethouders
- 'Jeugd, ieders verantwoordelijkheid'; nota jeugdbeleid Middelburg; 16 oktober 2000
- De Brede School in de Middelburgse Stromenwijk. Visiedocument en Plan van aanpak (2004). Utrecht: Oberon.
- Evaluatie Brede School Middelburg-Zuid (2004). Utrecht: Oberon
- 'Over de volle breedte' – kaders voor het sportbeleid in Middelburg - februari 2000
- 'Sport samen doen en beleven' - Breedtesportproject Middelburg / Middelburg 2004-2009
- Nieuwsbrief 'Middelburg in Beweging' Nummer 2, januari 2006
- Nota Lokaal gezondheidsbeleid Walcheren 2005-2008
- Veiligheidsanalyse Gemeente Middelburg, september 2004
- Kernbeleidsnota Veiligheid Gemeente Middelburg, januari 2005
- Projectplan Jeugd en Veiligheid , 01-03-2002
- Statistisch Jaarboek 2004 - Stadsgewest Middelburg / Vlissingen
- Cd-rom Chu Shin, Outdoor Budo – Knevel op zaterdag, mei 2003
- Meer weerbaarheid bij Zeeuwse kinderen? Evaluatie van het Marietje Kesselsproject in Zeeland – Scoop 2003
- Scoop jeugdmonitor (2002 - 2005) Scoop (het Zeeuws Instituut voor Welzijn, Zorg en Cultuur) heeft de [jeugdmonitor](#) ontwikkeld, gefinancierd door de provincie. Naast het bijeenbrengen van bestaande statistische en onderzoeksgegevens vormt het uitvoeren van nieuwe onderzoeken en het toepassen van interactieve vormen van informatieverwerving onderdeel van de monitor.
- Beweegmanagement de aanpak Leidraad voor structurele samenwerking in BOS op uitvoeringsniveau. Amsterdam, november 2004